

Lp Urmas Kruuse
Maaeluminister
info@agri.ee

Meie /kuupäev digiallkirjas/ 1-3/75/2021

2022. aasta riigieelarve ja riigieelarvestrateegia koostamine

Lugupeetud härra maaeluminister!

Täname Teid senise hea koostöö eest Eesti maaelu, põllumajanduse ja toidutootmise valdkonna edendamisel. Pöördume Teie poole seoses 2022. aasta riigieelarve ja riigieelarvestrateegia aruteluga valitsuses.

Reformierakonna ja Keskerakonna valitsusliit on võtnud tänuväärset eesmärgiks riikliku toidujulgeoleku tõstmiseks väärtustada kohalikke tootjaid ja kodumaiseid toiduaineid. Peame põllumajandus- ja toidusektori jaoks väga oluliseks ka valitsusliidu lubadust seista ELi tasandil otsetoetuste võrdsustamise eest ning maksta põllumeestele kriisiabi või võimalusel üleminekutoetusi. Nõustume valitsusliidu seisukohaga, et toetuste abil saab tõsta põllumajandus- ja toidutootjate konkurentsivõimet ning suurendada keskkonnahoidu. Loodame, et riigieelarve koostamisel tehtavad otsused ja valikud toetavad seatud eesmäärke.

Lähiaastatel kavandatav rohepöörde ja keskkonnanõuete karmistamine tähendab põllumajandus- ja toidusektori jaoks nii avanevaid võimalusi kui ka üsna suuri väljakutseid. Keskkonnainvesteeringutes ja biomajanduse arendamises peituvad lahendused Euroopa roheleppe eesmärkide saavutamiseks. Põllumajandustootjad on valmis rohepöörde eesmärkide saavutamiseks investeerima, kuid mõistagi on investeerimisvõimekus tihedalt seotud põllumajandusettevõtete sissetulekute tasemega. Vajame häid raamtingimusi, et Eesti biomajanduse potentsiaali paremini ära kasutada.

Valitsusliidu lepingu oluliseks punktiks on **põllumajanduse rohe- ja digipöörde** ning teadmispõhise poliitikakujundamise protsessi toetamiseks kompetentsi tõstmine. Järgmiste aastate oluliseks märksõnaks ühise põllumajanduspoliitika rakendamisel ongi digi- ja rohepöörde ning tulemuspõhise programmi ettevalmistamine. See eeldab nii riigiki kui ka erasektoris äärmiselt tõsiseid investeeringuid digitaliseerimisse, mis toetab maamajandussektori arengut ja Euroopa roheleppe eesmärkide saavutamist. Põllumajanduskoja liikmete jaoks on väga oluline, et riigieelarve toetab ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava tulemuslikku ja ettevõtjate vajadusi arvestavat rakendamist alates 2023. aastast.

Statistikaameti andmetel põllumajandussektori kogutoodang pisut langes möödunud aastal, tootmiskulud suurenesid mõnevõrra ja põllumajandussektori ettevõtjatulu langes

15% võrreldes aasta varasemaga. Möödunud aasta oli küll suhteliselt edukas teravilja- ja õlikultuuride kasvatuses, kuid aastate lõikes on nende sektorite olukord olnud nii ilmastikust kui ka turuolukorrast lähtuvalt väga heitlik. Olukord mitmetes põllumajandussektorites on jätkuvalt keeruline – seakasvatust on räsitud pool aastat kestnud sügav kriis, piima kokkuostuhind püsis ligi aasta tootmise omahinna piirist madalamal ja piimakarjade arvukus on vähenemas, koroonakriis on tekitanud probleeme toodangu turustamisel loomakasvatuse erinevates valdkondades, aga ka aianduses. Tõsist tähelepanu vajab ka mahesektor, kus ettevõtjate sissetulekud on olnud viimastel aastatel langustrendis.

Osalist leevendust olukorrale pakub ettevõtjate poolt kaua oodatud COVID-19 kriisiabi 15,8 miljoni euro ulatuses. Tunnustame Teid, et uus valitsus leidis võimalusi toetuspaketi mõningaseks suurendamiseks. Kahjuks on kriisiabi summa siiski pea poole võrra väiksem kahjude tegelikust ulatusest. Nii üldise mahu kui ka sektorite lõikes oleme kriisiabi suuruse osas selgelt ebasoodsamas olukorras kui meie otsesed konkurendid lähiriikides Lätis ja Leedus. See tekitab paratamatult konkurentsimoonutusi.

Riikliku toidujulgeoleku tõstmine on väga kompleksne küsimus, kuid kõige olulisem on, et kohalike põllumajandustootjate jaoks oleksid tagatud piisavad sissetulekud ja majanduslik kindlustunne. Enamus sissetulekutest tuleb turult, kuid arvestatava osa sellest moodustavad ka toetused. Peame väga tähelepanelikult jälgima, et meie ettevõtjatele oleks tagatud võrdsed võimalused Euroopa Liidu ühisturul ausalt konkureerimiseks – see hõlmab endas nii ELi toetusi, siseriiklike toetusi kui ka erinevaid maksusoodustusi. **Euroopa Liidu eelarvest tulevate toetuste tase on järgmisel aastal ca 25% madalam ELi keskmisest, mis paneb Eesti põllumajandustootjad jätkuvalt halvemasse konkurentsipositsiooni võrreldes enamuse teiste riikide ettevõtjatega. Seetõttu on paratamatult oluline ka põllumajanduse siseriiklik toetamine.**

Põllumajanduskoja hinnangul peab valitsus seisma selle eest, et siseriiklikult ära kasutada erinevad võimalused kodumaise põllumajanduse toetamiseks nii läbi täiendavate siseriiklike toetuste kui ka maksusoodustuste rakendamise (kütuse-, gaasi- ja elektriaktsiisi soodustus, biogaasi aktsiisivabastus jms). Kuigi siseriiklike toetuste maksmisel tuleb kinni pidada riigiabi reeglitest, siis võrreldes senisega on ruumi toetuste suurendamiseks (nt tõuaretuse suuremas mahus toetamine). **Loodame, et valitsus panustab täiendavateks siseriiklikeks toetusteks järgmisel aastal vähemalt 15,3 miljonit eurot** – sellise summa ulatuses lubab EL Eesti põllumajandustootjatele maksta üleminekutoetusi, mille ülesandeks on tasandada ELi eelarvest tulevate toetuste madalamat taset. Osade tootjate puhul on üleminekutoetuste maksmise kitsaskohaks vananenud referentsid, kuid usume, et ettevõtete õiglaseks toetamiseks on võimalik leida sobivad lahendused.

Leiame, et vähemalt praegusel tasemel tuleb säilitada ka põllumajanduses kasutatava diiselkütuse ja teiste energiakandjate aktsiisisoodustused. Põllumajandussektori toetamiseks on kütuseaktsiisi langetamine väga selgelt suunitletud ja tõhus meede kodumaise tootmise hoidmiseks ja soodustamiseks. **Peame väga oluliseks, et valitsus jätkaks diiselkütuse, gaasi ja elektriaktsiisi soodustusega vähemalt praegusel tasemel ka pärast 1. maid 2022.**

Vastavalt ELi nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik, lisale 1 on artikli 8 lõikes 2 nimetatud eesmärkidel (põllumajanduses, aianduses, kalakasvatases ja metsanduses kaubanduslike ja tööstuslikel eesmärkidel kasutatav kütus) kasutatavate mootorikütuste madalaim maksustamise tase 21 eurot 1000 liitri kohta. Praegu kehtiv erimärgistatud diiselkütuse aktsiisimäär 100 eurot/1000 l on pea viis korda kõrgem EL miinimummäärast. Meie lõunanaabrid Läti ja Leedu rakendavad näiteks põllumajanduskütusele Eestiga võrreldes ca kaks korda madalamat aktsiisimäära.

Käesoleval aastal on kavas luua süsteem, mis aitab ära hoida põllumajanduslikuks otstarbeks müüdava kütuse väärkasutamist. Põllumajanduskoda tegi juba 14. juunil 2019 maaeluministrile ettepaneku, et erimärgistatud diiselkütuse väärkasutuse tõkestamisest tekkivaid vahendeid ca 5 miljoni euro ulatuses tuleks kasutada katteallikana põllumajanduses kasutatava eriotstarbelise kütuse aktsiisi alandamiseks. Koja toonasel hinnangul oleks saanud õigustatud isikute nimekirja loomise ja väärkasutuse lõpetamise järel põllumajanduses kasutatava kütuse aktsiisimäära langetada siis kehtinud 133 eurolt 73 eurole.

Oleme jätkuvalt seisukohal, et erimärgistatud kütuse aktsiisisoodustusega tuleks jätkata ning väärkasutuse tõkestamise kaudu saaks soodustust veelgi suurendada. Leiame, et üldist konkurentsiolukorda arvestades peaks põllumajanduskütuse aktsiisi langetama vähemalt samale tasemele meie tootjate jaoks ühe olulisima konkurendi Lätiga (50 eurot 1000 liitri kohta).

Soovime Teile edu ja jõudu riigieelarve läbirääkimistel!

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Roomet Sõrmus

Juhatuse esimees